

ไมเกรน .. กิ๋นยาไม่ถูกต้องอันตรายถึงตัดแขน!!!!

รองศาสตราจารย์ ดร.ภญ. ศรีจันทร์ พรจิราศิลป์

ภาควิชาเภสัชวิทยา คณะเภสัชศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล

(สอบทานความสมบูรณ์และถูกต้อง: รศ.ดร.ภก.ศุภโชค มั่งมูล และศ.ภญ.สมใจ นครชัย)

เมื่อเกิดอาการปวดศีรษะข้างเดียว หลายๆท่านจะเข้าใจว่า เป็นโรคปวดศีรษะไมเกรนเพราะเราเคยเรียกโรคปวดศีรษะไมเกรนกันว่า โรคปวดศีรษะข้างเดียว จึงทำให้เข้าใจผิดคิดว่าถ้ามีอาการปวดศีรษะข้างเดียวแสดงว่าเป็นไมเกรน

แท้จริงอาการปวดศีรษะไมเกรนนั้นไม่จำเป็นต้องปวดศีรษะเพียงข้างเดียว อาจปวดสองข้างก็ได้ในทางกลับกัน อาการปวดศีรษะข้างเดียวอาจไม่ใช่ไมเกรนก็ได้

อาการของโรคปวดศีรษะไมเกรนเป็นผลจากการขยายและหดของหลอดเลือดที่กะโหลกศีรษะ โดยมักมีอาการนำ (aura) ก่อนอาการปวด แต่อาจไม่มีอาการนำก็ได้ อาการนำที่พบบ่อยคืออาการทางตา เช่น เกิดตาพร่า เห็นภาพ หรือ แสงสีผิดปกติ อาการนำอื่นๆ คือ รู้สึกหนักที่แขนขาเหมือนไม่มีแรง มีความรู้สึกผิดปกติที่ผิวหนัง เช่น รู้สึกคัน ซา หรือแสบร้อนการนำจะเกิดนานประมาณ 30 นาที หลังจากนั้นไม่นานจะเกิดอาการปวดศีรษะอย่างรุนแรง ซึ่งจะปวดเป็นพักๆ ปวดตื้อๆข้างเดียวอาจมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ร่วมด้วย อาการปวดศีรษะอย่างรุนแรงนี้จะอยู่นาน 2-3 ชั่วโมง จากนั้นอาการจะทุเลาลง แล้วเกิดอาการปวดขึ้นใหม่ได้ ผู้ป่วยไมเกรนประเภทที่ไม่มีอาการนำ อาจเกิดอาการอื่นแทน เช่น รู้สึกไวกับแสง เสียง หรือกลิ่นมากกว่าปกติ รู้สึกเพลีย หิวอาหารและหิ้อาหารเหล่านี้ อาจเกิดก่อนนานหลายๆ ชั่วโมงกว่าจะมีอาการปวดศีรษะ ผู้ป่วยไมเกรนมักจะทราบเองว่าปัจจัยใดที่ทำให้อาการไมเกรนของตนกำเริบ เช่นอดนอน เครียด รับประทานอาหารประเภท ถั่ว เนย ช็อกโกแลต ชีส ไวน์แดง ซา กาแฟ สตรีชวงมีประจำเดือนการได้ยินเสียงดัง ได้กลิ่นฉุน แสงจ้า เป็นต้น นอกจากโรคปวดศีรษะไมเกรนแล้ว โรคปวดศีรษะยังมีอีกหลายประเภท เช่นโรคปวดศีรษะที่เกิดจากความเครียด (tension headache) โรคปวดศีรษะแบบคลัสเตอร์ (cluster headache) และ โรคปวดศีรษะเนื่องจากมีแรงดันในสมองสูง (increase intracranial pressure) เป็นต้น ซึ่งโรคเหล่านี้ทำให้เกิดการปวดศีรษะเพียงข้างเดียวได้

มีโรคปวดศีรษะอีกประเภทหนึ่งที่ทำให้เข้าใจผิดคิดว่าเป็นไมเกรน คือ โรคปวดศีรษะที่เกิดจากความเครียด ซึ่งเป็นภาวะที่พบได้บ่อยโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยทำงานมีความกังวลและเครียดตลอดเวลา ต้องทำงานกับเครื่องคอมพิวเตอร์ติดต่อกันนานๆ ชั่วโมง ทำให้กล้ามเนื้อบริเวณบ่าและแขนเกิดการเกร็งตึง ส่งผลให้เกิดอาการปวดตึงบริเวณท้ายทอยร้าวขึ้นไปขมับข้างที่มีการตึงของกล้ามเนื้อ หรือเกิดอาการปวดรอบศีรษะคล้ายถูกรัด ซึ่งถ้ามีอาการไม่มาก เมื่อพักนอนเพื่อคลายกล้ามเนื้อที่เกร็งและตึงอาการจะหายไปเอง แต่ในรายที่มีอาการหนักอาจปวดต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม โรคปวดศีรษะที่เกิดจากความเครียดจะไม่เกิดร่วมกับอาการคลื่นไส้ อาเจียน ตาพร่า หรือเห็นแสงสี

โรคปวดศีรษะแบบคลัสเตอร์ก็มีอาการปวดศีรษะข้างเดียวได้เช่นกัน แต่จะปวดรุนแรง ปวดบ่อย มักปวดรอบตาและขมับ มีตาแดง น้ำตาไหล และคัดจมูกในด้านเดียวกัน จะไม่มีคลื่นไส้อาเจียนส่วนโรคปวดศีรษะที่เกิดเนื่องจากมีแรงดันในสมองสูงนั้น เกิดจากมีสิ่งผิดปกติในสมอง เช่น มีเนื้องอกในสมอง เลือดออกในสมอง น้ำคั่งในสมอง เป็นต้น ซึ่งต้องแก้ไขที่สาเหตุ

ฉะนั้นก่อนที่จะสรุปว่าเป็นโรคปวดศีรษะไมเกรน ควรไปพบแพทย์เพื่อวินิจฉัยให้แน่ชัดก่อน ไม่ควรคิดเอาเองว่ามีอาการปวดศีรษะข้างเดียว แสดงว่าเป็นโรคปวดศีรษะไมเกรนแน่ๆ แล้วไปหาซื้อยาแก้ไมเกรนมารับประทาน เพราะ การรับประทานยาไมเกรนไม่ถูกต้องมีอันตรายในน้อย ซึ่งท่านสามารถอ่านรายละเอียดได้จาก บทความเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชน ทางwebsite นี้ เรื่อง “ยาแก้ปวดศีรษะไมเกรน ergotamine ใช้อย่างไรจึงจะปลอดภัย และ “ปวดไมเกรน ... ระวัง! ญหายตายกันของergotamine” ในบทความได้กล่าวถึงอันตรายของergotamine ซึ่งเป็นยาแก้ปวดศีรษะไมเกรนว่า ยานี้บรรเทาอาการปวดศีรษะไมเกรนด้วยกลไกการออกฤทธิ์ คือทำให้เกิดการหดตัวของหลอดเลือดที่กะโหลกศีรษะ (เพราะอาการปวดศีรษะไมเกรนเกิดจากการขยายตัวมากผิดปกติของหลอดเลือดที่กะโหลกศีรษะ) แต่ฤทธิ์ การหดหลอดเลือดนี้มิได้เกิดที่หลอดเลือดที่ผิดปกติเท่านั้น ยังทำให้หลอดเลือดส่วนปลาย (บริเวณมือ แขน ขา) หดตัวด้วย จึงก่อให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์คือ การไหลเวียนเลือดไปทางหลอดเลือดส่วนปลายลดลง ผู้ป่วยอาจเกิดอาการชาปลายมือปลายเท้า ผลข้างเคียงนี้สัมพันธ์กับปริมาณยา ergotamine ในกระแสเลือด และหากมีอาการรุนแรงมากขึ้นอาจส่งผลให้เลือดที่ไปเลี้ยงบริเวณมือ แขน หรือขา ไม่เพียงพอ และทำให้เกิดเนื้อตายที่บริเวณดังกล่าวจนอาจจำเป็นต้องตัดแขนหรือขาทิ้งในที่สุด และโอกาสเกิดอาการพึงประสงค์ที่รุนแรงนี้จะเพิ่มขึ้นหากใช้ยาergotamine ร่วมกับยาอื่นที่มีฤทธิ์ทำให้หลอดเลือดหดตัว หรือยาที่มีผลเพิ่มระดับergotamine ในกระแสเลือด หรือใช้ ergotamine เกินขนาดยาที่แนะนำ

เอกสารอ้างอิง

1. <http://www.mayoclinic.org/symptoms/headache/basics/causes/sym-20050800> access 21/04/2016
2. <http://www.nhs.uk/Conditions/Headache/Pages/Introduction.aspx> access 21/04/2016
3. <http://www.headaches.org/2008/12/11/the-complete-headache-chart/> access 21/04/2016